

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felelősszerkesztő:

LENGYEL BÉLA.

Szerkesztőtársai:

**Frankó János, Kiss Endre,
Kocsis János.**

Kiadóhivatali főnök: **Matolcsy Sándor.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill.

Ifjúsági egyesületeknek 4 korona

Főiskolai hallgatóknak 3 korona

Egyes szám ára: 20 fillér.

Egy kis program-féle.

Átvettem »A Főiskolai Lapok« szerkesztését. Barátaimnak bizalma erős kötelezettséget rótt reám, de a bizalom elfogadásával erős kötelezettséget róttam én is saját magamra. Benne voltam már a mult félévben is a szerkesztő-bizottságban. Hogy milyen szellemben s hogy vezettük a »Főiskolai Lapok« szerkesztését, annak megbírálására nem én, hanem barátaim s az olvasó közönség van hivatva. Nem akarom tehát itt sem a régi programot fejtegetni, sem pedig ujjal előállani. Hiszen nem is adhatnék új programot! Mert amilyen irányban — társaimmal egyetemben — dolgoztam a mult félévben, épen olyan irányban kell, hogy dolgozzam most is, — ha nem akarok önmagamhoz következetlen lenni. Egy kevés változtatást, egy kevés újítást akarok mégis keresztül vinni, a lap belső tartalmát illetőleg, t. i.: olyanná akarom tenni, hogy az céljának legjobban megfelelhessen. Körvonalozni fogom hát rövidesen, hogy szerintem, mi egy ifjúsági lapnak a célja.

Akik figyelemmel kísérték a régebbi évfolyamokat, azok igen jól láthatták, hogy az egyes számok nagy teret engedtek hasábjaikon, mind a diákok között felmerülő kérdések megvitatására, mind pedig az ifjúsági híreknek. Ezt, részemről nem tartom egy ifjúsági lap céljának. Nem tartom pedig a következő indokokból:

Amint felmerül egy vagy más fontosabb vagy kevésbé fontosabb kérdés a diák-ifjúság között, — nagyon jól tudjuk mindnyájan, hogy annak a kérdésnek mind a jobb, mind a baloldaltól vannak szószólói, — vitatói... akik a maguk igazát bármi módon — és sajnos, leginkább a legnagyobb veszedéllyel — meg akarják védelmezni; s mivel a szerkesztőség vagy az egyik, vagy a másik párton lévén, — jönnek a nagyhangu, frázisos vezércikkek, amelyek még jobban elmérgesítik a dolgot, amelyek még, nagyobb veszedéket, még nagyobb visszavonást támasztanak az ifjúságban... még pedig abban az ifjúságban, amelynek baráti összetartásra s vállvetett munkára van a legnagyobb szüksége. Minden olyan dolognak a szellőztetését, — amely a mi kicsiny, szűk körünkben viszálykodásra, széthúzásra adna okot — kerülni fogom tehát. A veszedék még nagyobbá tétele s a dolgok elmérgesítése nem lehet egy ifjúsági lapnak a célja.

De nem lehet a célja az sem, hogy teletömje hasábjait ifjúsági hírekkel. Olyan hírekkel, amelyek vagy épen senkit, vagy nagyon kevés embert érdekelnek. Mert nézzük csak, kit érdekelnek az ifjúsági hírek? Diák embert nem, mert azok már sokkal előbb megtudják azon dolgokat, mint azok napvilágot láttak volna. — Azt a kevés vidéki s városi előfizetőket talán? Azokat sem! Hiszen azok, rendesen csak azért rendelik meg azt a bizonyos ifjúsági lapot, hogy az ifjúságnak, a jövő nemzedékének, figyelemmel kísérjék munkásságát s olvassák annak szellemi termékeit. Nem azt akarom én ezzel mondani, hogy talán ki akarnék zárni minden ifjúsági hirt a lap hasábjairól. Helyet fognak abban találni az ifjúsági egyletekről beszámoló hírek, mert hiszen az egyleti élet egyik főtényezője az ifjúság munkásságának. Helyet fog abban találni a diákhumor is! De egyik sem feles számmal.

S ezzel el is jutottam ahhoz a ponthoz, ahová jutni akartam. Szerintem ugyanis a leghelyesebb célja egy ifjúsági lapnak, ha mennél több helyet enged hasábjain a szépirodalmi termékeknek. Azoknak a kísérletező szépirodalmi termékeknek, amelyek a maguk szűkkörükben eléggé megállják ugyan a helyöket, de nem láthatnak napvilágot, sem a fővárosi szépirodalmi lapokban, sem pedig — a szépirodalomnak amugy is nagyon szűk teret engedő — politikai napilapok hasábjain.

Pedig milyen öröm, milyen bátorítás az egy kezdő fiatal emberre nézve, ha nyomtatásban látja munkáját. S bizony-bizony nagyon kevesen vannak közöttünk, akiknek munkáját egyik-másik fővárosi akár szépirodalmi, akár napilap szívesen fogadott. Pedig sokan foglalkoznak a mi kicsiny, szűk körünkben is szépirodalommal, akiknek bátorítás, buzdítás kell. Az ilyeneknek fogom én legnagyobb részben felajánlani e lapnak hasábjait.

Kibontom a zászlót! Jertek alája mind-mind, akik szívesen foglalkoztok a széppel! Dolgozzunk. Dolgozzunk pedig egymás iránti elnézéssel, vállvetett munkával. Nem fogja azt senki kívánni tőlünk, hogy minden ízében tökéletest állítsunk elő. Hiszen az nem is lehetséges. Fejlődési fokozaton kell átmenni minden, de minden dolognak a világon . . . hogy közeledjék a tökéletes felé. Dolgozzunk tehát. Dolgozzunk abban a reményben, hogy a mienk a jövő. Bizonyos ugyan, hogy büszke álmait s szép reményeit nagyon sokunknak megsemmisíti majd az élet, az a nagy iskola . . . de azért ne lankadjunk, munkálkodjunk igaz ifjui lelkesedéssel, mert ha talán nem is lesz belőlünk holmi egetverő »Titán«, de legalább meg fog maradni bennünk s kísérni fog bennünket életünk végéig az irodalom szeretete s ezzel a minden szépért, jóért s nemesért való lelkesedni tudás. S ez már maga nagy haszon!

Kibontottam a zászlót! Jertek alája!

Lengyel Béla,
felelős szerkesztő.

Októberre.

*Októberre engem is hej
Katonának oda-vártak
Valamelyik szögletébe
Annak a svaregelb világnak
Lettem volna bizony én is
Császár-király katonája
Császár-király katonája
Dehogy vagyok büszke rája.*

*Könnyű lett vón' pedig mennem,
Könnyebb mint tán annyi másnak,
Hiszen távoztomon hire
Sem lett volna könnyhullásnak —
Bucsucsókot ki is adna
Ilyen legény homlokára . . .
Császár-király katonája
Dehogy vagyok büszke rája.*

*Daliákból vas szigorral
Hol faragnak renyhe bábot
Letörölik mindenikről
Azt a kis magyar zománcot
S megtanítják félve nézni
Kétfejű-sas lobogóra
Császár-király katonája
Dehogy vagyok büszke rája!*

*Hej! mikor lesz, hogy e nemzet
Öntudatra újra éled,
Arcul csapja ki jogába
Bebítangol, benne kérked
Azt a sast a porba vágva
Felleng turul lobogója.
Császár-király katonája
Dehogy vagyok büszke rája.*

*Örülök, hogy odahagytam
Csillogó had-armadáját
Másvilágba bontogatja
Másba lelkem most a szárnyát,
Sohse lett vón' belőlem jó
Császár-király katonája
Ha lett vón' is, sohse lettem
Vóna biz én büszke rája.*

Kocsis János.

Egy álarcos-bál következményei.

(Humoreszk.)

Irta. **Frankó János.**

- Eljössz ma az álarcos-bálra?
- El!
- Maszkba öltözől?
- Nem!
- Kilencre ott leszel?
- Ott!

Ez a párbeszéd köztem és az én kedves Vili barátom közt folyt le s amint láthaja a nyájas olvasó: este kilenc órakor álarcos-bálba készültünk — álarctalanul. Dicséretünkre legyen mondva: el is mentünk mindketten s a ruhatárban találkozáván, mint öregebb atyai utasításokkal láttam el ezen a téren még nem eléggé tapasztalt barátomat.

Ezek után jegyeinket a gomblyukainkba tűzvé, bevonultunk a táncterembe, amelyben álarcos- és álarctalan tömeg hömpölygött fel s alá.

Csakhamar elszakadtunk egymástól. Amint megyek, mendegélek — egy fekete dominó meg-szóllit:

— Hová szép maszk?

(Én maszk, hiszem nincs rajtam sem álarc, sem bohócruha.)

Gunyosan néztem végig a dominón és szó nélkül tovább mentem.

(Ez vagy nem tudja, hogy mi légyen a maszk, vagy pedig csakugyan maszknak nézett. Az első esetben nem tartozom őt tévedéséről felvilágosítani; a második esetben pedig előnyösebb hallgatni.)

— Félre az utból! — ordítja egyszerre valaki.

Egy majom ruhába bujtatott majom (emberi majmot értek) rohant felém és a farkával fültövön vágott.

Eddig tehát láttam is, éreztem is.

Ezután ő látott (csillagokat) és érzett. Látásának és érzésének közvetlen okozója a tenyerem volt, megfelelő csattanás kíséretében.

— Nem érti el a tréfát!

— Ki kell dobni!

— Huszonötöt rá — hangzott mindenfelől.

Nagy sivalkodásra megkerült a rendnek éber őre is és hivatalos stylusba így szólt hozzám:

— Az urat lendőri szabályzat értelmében *közcseendő* háborításért letartóztatom és bekísérem! Előre!

Az Andrások Andrása nekem szegezte a békaspékelőjét.

— Maga számár! — mondtam neki nyugodtan. Általános elszörnyülködés.

— Mir vónék mán a'? — kérde a rendőr, — kiesvén ekkora sértésre a hivatalos stylusból.

— Maga számár! — ismétlém a jól megérdemelt címet — először: mert álarcos-bálban csendről beszél. Másodszor: mert azt hiszi, hogy a szuronyától megijedek. Harmadszor: mert nem tudja, hogy kivel beszél.

Erélyes hangom egyszerre a pártomra hódította a közönséget.

— Hogy hívják? — kérde egy csinos szőke szépség.

Nyugodtan kivettem a névjegyemet és odaadtam a rendőrnek.

— Báró Hell Lajos jogász — olvasták az odátódult kíváncsiak.

— Bocsnat méltóságos uram, — rebegte a megrémült András, miközben a markába csusztatott forintról megállapította, hogy csakugyan forint.

Közkedveltségű alak lettem egyszerre, alarcos és álarcatlan, bájos- és bájtalan hölgyek fogtak

körül, az én szemeim azonban a pofonütött majmot keresték.

Odakint találtam meg az udvaron: a száját mosta és a balkezében két zápfogat szorongatott.

Behívtam a buffetbe és megittam vele a brudert.

— Na komám — mondá — aki jézussa van a markodnak, mondd meg, hogy hívnak, ha már két fogamat kiütötted!

— Báró Hell!

— Csizmadia!

— Jogász!

— Csizmadia!

— Örvendek!

— Én is!

Bruderutáni bemutatkozásunk után az én igen tisztelt Csizmadia csizmadia barátommal poharazás közben elpolitizálgattunk. Épen a Tisza kormányválságát fejtegettem, — amikor észrevettem, hogy a hallgatóságom, mely egyedül ő belőle állott: — alszik. Hatalmas horkolással jelezte, hogy elveimmel teljesen egyetér.

Isten veled Csizmadia csizmadia. Bucsucsókok nélkül lesiettem a terembe. Tizenegy óra lehetett. A táncosok- és a táncosnők egyaránt extázisban voltak. Amint beléptem, egy kék selyem álarcos szőke lány kapaszkodott a karomba:

— Lajos, gyere! — suttogta halkan.

(Honnan tudhatja ez a nevemet? — Elfelejtettem, hogy a névjegyemet sokan látták.)

A kis szőke ellenállhatatlanul a tolongó párok közé huzott magával.

— A báró — suttogták itt is, ott is.

Vili barátom egy csinos barna leánynyal sétált és rám mosolygott. Én pedig visszamosolyogtam.

— Mit nevet? — kérde a párom.

(Ahán! már nem tegez!)

— Jöjjön a buffetbe! — mondtam, hogy épen én is mondjak valamit.

— Gyere! — suttogta.

(Hn! megint tegez.)

Felmentünk a buffetbe, ahol egy külön kis szeparét nyitattam. Mikor beléptünk: a kis szőke megcsókolta a fületem. (Kedvező előjel.)

Leültünk a pamlagra és megvacsoráltunk. A pezsgő egy kissé a fejünkbe szállott. A kis szőke a vállamra hajtotta fejét, én a haját simogattam s alkoholizált érzékenységgel kértem, hogy tegye le az álarcát.

— Éjfélkor — suttogta.

Én megöleltem, ő megölelt; én megcsókoltam, ő megcsókolt; én suttoztam, ő suttozott..... egyszerre ah!...

— Itt ne aludjon! — hangzott odakint.

— Jaj! — volt rá a felelet.

Ezután egy zuhanás következett. Csizmadia csizmadia barátomat dobták ki a büffetből.

— Jaj! azt gondoltam, hogy apa jön, — sugta halkan titokzatos szomszédnőm.

— Megjijedt? — kérdém.

— Meg! — mondá és hozzám simult.

— Hol a leányom? — orditá egy stentori hang.

— Jaj az apám!

— A papa?

— Az!

Elhallgattunk, csak a szivünk dobogott hangosan.

— Vége az idyllnek — mormogtam.

— Mi az?

— Ide ugyan be nem jön! — korrigáltam ki előbbi szavaimat.

A bösz apa haragos káromkodás után távozott.

— Menjünk le a terembe — sürgetett a leány.

— Együtt?

— Nem!

— Hát, hogy?

Én bemegyek egyedül és felöltözködöm, úgyis apa azért keresett, mert haza akart vinni. Neki az a szokása, hogy csak addig hagy itt mulatni, míg az álarcom fent van s már mindjárt 12 óra!

(Szent Kleofás segits! ez a kicsinyke nagyon csunya lehet.)

— Honnan ismer engem? — kérdém.

— A kollégium sarkán sokszor láttam.

— Megtetszettem?

— Menjen, maga öreg majom!

(Sértés ez vagy nem sértés? latolgattam a szavak értelmét és arra a megállapodásra jutottam, hogy nem az,

mert: először ez kedveskedés is lehet;

másodszor: mert öreg majom nem vén majom!)

— Hát akkor mért csatlakozott hozzám?

— Mert nagyon *cimpatiálok* magával!

— Igazán?

— Igen! — rebegte szemérmesen — csak bocsásson már ki, apa nagyon haragos ember!

— Vegye le először az álarcát!

— Levette. Meglepően szép szőke leányka volt.

— Hol találkozhatunk? — kérdém suttozva.

— A Kandian lakunk!

— Hányas szám?

— Harmincegy — felelte és feltette az álarcot.

— Felkeresem, — mondám és kinyitottam az ajtót.

— Várlak! — suttozta, aztán eltűnt, mint egy látomány.

Kifizetem a számlát és lesiettem a terembe. A kis szőke épen akkor távozott egy marcona férfi karján s ígéző pillantással vett bucsut tőlem.

(Brr! — borsódzott meg a hátam a papa látásától.)

Belevegyltem a zsibongó tömegbe. Azután mulatni kezdtem. A cigány huzta, a pezsgő habzott, én pedig berugtam.

Mikor három órakor hazafelé mentem — igen kétes biztosságu lépdelések közepette a kis szőké-ről ábrándoztam s ezt a magam-szerzette nótát dudolásztam:

»Kandia harmincegy.«...

(»A száz anyós egy sorban« — dallamára.)

A lakásomban is olyan »Kandia harmincegyezést« — vittem véghez, hogy a háziak azt gondolták, hogy török-görög kérdésbe belebolondultam, lévén az ő tudomásuk szerint is Kréta szigetnek a másik neve Kandia.

Mikor lefeküdtem — felsóhajtottam:

— Kandia harmincegy! — s aztán elaludtam.

Másnap a háziak felmondták a lakást.

(Folyt. köv.)

Heine dalok.

Ne esküdj ...

*Ne esküdj, csókolj csupán,
Hamis esküt tesz mind a lány!
Bár édesen szól ajakad,
Édesb a csók, amelyet ad!
Legyen bár csengőbb mint ezüst:
A szó csak tűnő pára, füst.*

* * *

*Óh esküdj folyton kedvesem,
Szavad én készpénznek veszem!
Pihenve puha kebleden,
Magam boldognak képzelem,
Hiszem, örökre s még lehet,
Tovább is szeretsz engemet.*

Domonkos József.

Barátomhoz.

*Ha bucsut mondtam a világnak,
Ha rám borul a szemfedél
S az élet gyötrő szenvedése
A siron túl majd véget ér,
Ha csendes, borús őszi estén
Hűs szél leng át sirom felett
S lepergeti a fűzfa-lombról
A hulló hervadt levelet:
Akkor keressetek fel engem
Megérzem azt a földbe is
És ejtsetek egy könnyet értem,
Sirassatok helyette is.*

Miskolcay Sándor.

A költészet és a képzőművészetek határházakérdése.

Lessing „Laokoon“-ának ismertetése alapján.

(Folytatás.)

Aki az estétika legelemibb alkotó részeivel tisztában van: tudja, hogy a *művészetek tárgya* testek formalizálva a térben, vagy sík lapon s események, gondolatok, érzelmek kifejezése az időben. Hogy a képzőművészetnél az építészet meg a szobrászat való térben, annak minden kiterjedtségében juttatja érvényre az anyagot, hosszabb fejtegetésre nem szorul, valamint az sem, hogy a festészet csálóka térben dolgozik s a perspektív alkalmazása adja meg a síknak a tér való látszatát. — Hanem az a kérdés, *mi a különbség tárgyra nézve a költészet és a képzőművészetek között?* A felelet már benne van az előbbieken. Ha a képzőművészetek anyaggal dolgoznak, hol érvényesülhetne ez az anyag máshol, mint a térben, viszont ha a költészet anyaga események, érzelmek, gondolatok, hogyan juthatnának másképp kifejezésre, mint időben. A különbség tehát, hogy a *képzőművészetek tárgya térbeli*, a költészeté, vagy mondjuk *a szóló művészeteké időbeli s épen e különbségnél fogva van közöttük megvonva a határvonal, de olyan éles e ez, hogy elválasztja teljesen egymástól a művészeteket s egyik a másik birodalmában át nem csaphat.* A kérdés ma már nagyon egyszerű, de nem volt ám Lessing

korában *s lássuk, hogy adja meg Laokoonában rá a feleletet*, kísérik művét lehetőleg fejezetről-fejezetre s végül összegezzük az eredményt.

Mindenekelőtt kijelenti bevezetésében, hogy mi művének a célja: kora téves nézeteit, alaptalan ítéleteit megdönteni s a művészeteket a helyes mederbe terelni. Kimutatni, hogy a művészetek célja nem az, nem is lehet az, amit Aristoteles felállított, t. i. az utánzás, mert ami utánzás, az nem művészet; kimutatni, hogy a festészet szűk korlátai közé szorítani a költészetet, majd meg a költészet tág mezejét bocsátani a festészet rendelkezésére nem lehet s teljes képtelenség volna, ha igaz volna korának az a nézete, hogy a költőnek csak azt szabad művébe bevinni, ami alkalmas a festőnek is a kifejezésre, a költészetet ez által lealacsonyítani, a festészetet felemelni, azt néma festészetté, ezt beszélő költészetté alakítani.

Hogy a művészetek szabályait megalkossa — mindjárt fejtegetése kezdetén az ókor virágzó iskolájába vezeti kora korcs művészetét. A görög szobrászat és festészet remekeiből indul ki, főleg Laokoonból, mert amint megjegyzi Winckelmann után: «Görögországnak egy személyben voltak művészei és bölcssei, kezét fogott a művészettel a bölcsesség s alkotásaiba a közönségesnél magasabb szellemet lehelt».

I—IX.

A művészetek nagy hatással vannak a nemzetek életére, jellemére, mert a szépet kell, hogy megörökítsék. A görököknél a képzőművészet tárgya csakis szép lehetett, bizonyítja a thébeiek egy törvénye, mely a rút utánzását, a torzképfestést a művészetekben büntetés terhe alatt megtiltotta. Mivel pedig legfőbb értelemben az a szép, ami természetes, ellenkezik a széppel minden magas foku indulat kifejezése, mellyel az arc eltorzulása, az embernek önmagából való kikelése jár. Azért a képzőművésznak a magasfoku indulatokat le kell szállítani, így a haragot, szenvedélyt mogorvasággá, a siránkozást bánatossággá, a jajveszékelést sóhajjává, mint ez a Laokoon csoporton látható; ahol pedig a rútat sem szépíteni sem kikerülni nem lehet, el kell leplezni, mint tette Timanthes, egy ókori festő, kinek Iphigénia áldoztatása c. művén az apa elfedi előlünk arcát, így fájdalomtól összerángatott arcával nem ébreszthet bennünk visszatetsző érzést s oly bánatosnak képzeljük, amilyennek a művész bármint akartá, nem festhette volna.

Hogy a kifejezésben a képzőművésznek miért kell mértéket tartani, mért nem adhatja vissza a szenvedélyes állapotokat legmagasabb fokaikban? Nemcsak azért, mert az a széppel nem egyezik, hanem, mert a képzőművész technikája lépten-nyomon korlátozva van. A szobrász az örökké változó természetből csak egy pillanatot örökíthet meg s ez a pillanat nem szabad hogy bevégezteség, megállapodást fejezzon ki, mert azontul nincs semmi, a képzelet szárnya megkötözve, hanem olyan állapotot kell kifejezni, amely még fejlődő, nem befejezett, így szabad tért engedve a képzeletnek, hogy kitalálhassa amit az alkotó művében ki nem fejezhetett. Amikor tehát a Laokoon sóhajt, a legszebb pillanat van eltalálva, amely még nem befejezett, amelyen túl a képzelet kiáltani véli még, de ha kiáltva lenne megörökítve, úgy tűnnék fel mintha ez a kiáltás az örökkévalóságig tartana s így az indulat e legmagasabb foka nem felelne meg sem a művészet céljának, sem az igazságnak. És ebből az is következik, hogy az az egyetlen pillanat, amit a művész változatlanul megörökít, nem fejezhet ki olyan állapotot, ami csak muló pillanatnyi valami pl. kiáltást, mosolyt, mert minden megtekintés után a róla szerzett benyomás gyöngül, míg végre a tárgytól közönnnyel, sőt undorral fordulunk el. Egy szóval keresni kell a pillanatban, amit a képzőművész megörökít: a jellemzetességet.

A képzőművészetnek különösen a testi fájdalom kifejezésében kell tehát mértéket tartani, ez a mérték, ez a korlátoltság a szobrászatnak, mint olyannak lényegében rejlik. De e korlátok a költőre nem állanak. A költőnek a tökéletes mérhetetlen országa áll rendelkezésére; személyének külalakját elhanyagolhatja annak tudatában, hogy az megnyerte rokonszenvünket, amikor is személyeinek külsejével nem törődünk. Vergilius Laokoonnál, amikor egetverő kiáltással harsogja be a tengerpartot, nem jut eszünkbe, hogy szája nyitva van, hogy a tátott száj rút, sokkal inkább elvon a szó, a fájdalom, az a panasz, amit hallunk, hogy sem az arc eltorzulására gondolni is lenne időnk. Mi sem kényszeríti tehát a költőt, hogy bizonyos határok között mozogjon, ott veszi fel cselekménye fonálát, ahol neki tetszik s a változatok hosszú során át viszi kifejlésre. S míg e változatok a képzőművésztől mind külön-külön képet, festményt igényelnek, a költőnek elég egy vonás, ha ismeri a szívet, a lélek hurjait, elég a legkisebb eszköz arra, hogy rezgésbe hozza e hurokat s az érzéki benyomás útján létrejött gyönyört a lehető

legmagasabb fokra emelje. Egyik vonás kipótolja nála a másikat, egyik fokozza a másikat és az előadás nyomán a kellemetlen hatás elvész, csak a kellemes marad hátra. — Hát a drámaíró a kifejezésben korlátozva van-e? Mondhatjuk, hogy nincs. Személyei közvetve vagy közvetlenül, de föltétlenül valami fájdalomnak részesei, amelynek nyilatkoznia kell, hogy az ember a szenvedő természetnek megadja a maga jogát. Ha a fájdalom, a szenvedés, mely előttünk lezajlik: testi fájdalom, hidegen hagy, részvétet sohasem kelt. De mennyi eszköz áll a drámaírónak, mint költőnek rendelkezésére, hogy ezt a fájdalmat csodásan fokozni tudja, elvezessen ott is, ahol nem sejtenők a csodához, a fenségeshez. Vegyük — mint Lessing — Sophokles Philokteteszét. A hős míg gyötrő fájdalmában ordít, — részvétet nem keltene; de mikor látjuk, hogy ki van dobva a társadalomból, megfosztva az élet minden kényelmétől, ott gyötri testi szenvedések között még az éhség, maga nem képes magán segíteni, más nincs, aki vele ugyanezt tenné, míg panaszai hiába hangzanak, oly nyomort látunk összezsapni feje felett, mely nemcsak megindít, hanem a legnagyobb részvétre kelt. S ha látjuk, hogy minden nyomora között is, szerencsétlen barátjai számára is vannak könnyei, a fájdalmak férfiaságát nem aljasították le annyira, hogy önző elleneinek alávesse magát, hanem szenvedése dacára is férfi marad: ilyen szenvedés tud részvétre keltetni. Példának okáért a drámaírót hősei bánata, érzelme kifejezésében mi sem korlátozza, csak a kifejezés természetes legyen. Az ember sohasem tagadhatja meg önmagát, így sohse szégyelje panaszait, de minden tettében, érzésében megkivánjuk tőle, hogy emberhez méltó s ne báb legyen.

Ha a szobrász halad a költő nyomán, nem válik szégyenére, mert nem a feltalálás a fő feladata, de a kivitel. Itt veti felszínre első érveit korának ferde felfogása ellen, hogy t. i. a költőnek csak azt szabad és úgy megörökíteni, ha az a tárgy, cselekmény alkalmas a szobrászatnak, illetve festészetnek is a szép kifejezésére s azt mondja: «ha a festészet mint művészet testvére kíván lenni a költészetnek, ne legyen legalább féltékeny testvére, ne akarja attól azokat az ékességeket elvitatni, melyekkel ő maga nem rendelkezik.

(Folyt. köv.)

Kocsis János.

Leány-kérés.

Lengyel Béla.

Kérded — szeretlek-e??

Szeretlek, imádlak
Te legszebb leánya
Legszebb rózsaszála
Ennek a világnak!
Érted fáj a szívem
Nappal, estve, éjjel
Érted eped mindig
Soha ki nem alvó
Izzó szenvedélyvel.

Szeretlek én Téged
Szeretlek már régen...
Téged várt a lelkem,
Amikor az égen
Csillagok gyultak ki,
Egy-egy csöndes estve
És én elmerengve
Néztem messze távol...
Lelki szemeimmel
Tégedet keresve!

Vártalak Tégedet!
Tudtam, el kell jönnöd,
Hogy felgyujtsa fényre,
Ragyogásra jöttöd
Rideg-bús világom!
Vártalak Tégedet
Én gyönyörű párom!
Ugy, mint csak harmatot
Várhat hervadt virág!
Vagy tündöklő napot
A bús, sötét világ...!
Tudtam, el kell jönnöd —
Nem várlak hiába!
Hiszen már rég' Te vagy
Szívem legszebb álma,
Gyönyörű virága
Ennek a világnak!

Szeretlek én Téged,
Szeretlek, imádlak!
S mégis fáj a szívem,
Mint dalos madárnak!
Ha elhagyja párja...
Hejh! mert nagyon messze —
Messze vagy én tőlem
Te... szívem, lelkemnek
Legszebb tündérialma,
Aranyos leányka!

Messze, távol estünk
Egymástól mi ketten,
S ha nem volna oly nagy
Végtelen szerelmem,
Mint a tenger árja;

S ha nem biznám benned
Te! legszebb virága
Ennek a világnak!
Hogy a Te szerelmed
Szintoly végtelen nagy,
Mint az én szerelmem!
Kétségbe kén' esnem,
Hogy a futó idő,
Amely minden szépre,
Nemesre és nagyra
Ráborítja lassan
A feledés fátylát;
Gyönyörű világát
A mi szívünknek is
Szétrombolja lassan!
S nem marad más ottan...
Mint édes emléke,
Parányi emléke
Egy szép szerelemnek!

De én bizom benned!
Óh! mert úgy szeretlek,
Óh! mert úgy imádlak
Te legszebb virága,
Leggyönyörűbb lánya
Ennek a világnak!

Bizom... s hiszek benned,
Mint a buzgó hívő
Az ég Istenében!
Hogy hűséges leszel,
Hogy vársz reám szépen
Csöndes kis faludban...
S reám gondolsz... Édes...
Folyton, nappal úgy,
Mint éjjel álmaidban.

Bizom s hiszek benned,
Hogy amig én szerte
Az embervásárban...
S ebben a nagy önző
Kenyérküzdelemben
Töviséken járok
S rögről-rögre hágok,
Hogy elérjem ami
Lelkem büszke vágya,
Szép, gyönyörű álma...
Addig Te szerelmem!
Szerelmünk virágát,
Mely most kezd fakadni
Ápolgatod szépen...
S felnőveled szépen
Terebélyes fává,
Hogy majd árnyékában
Véled megpihenjek,
Ha a célát elérem,
S ha a küzdelemnek
Vége fog szakadni!

Szeretlek én Téged
Szeretlek, imádlak!
Te legszebb leánya
Legszebb virágszála
Ennek a világnak!
Neveddel fekszem le,
Neveddel kelek fel;
Te egy vagy szerelmem,
Egy az Istenemmel!
Te vagy éltém célja,
Te vagy éltém vágya,
Te vagy a szívemnek
Legszebb imádsága!
Ha Téged birnálak,
Téged ölelnék,
Mennyszárggá válna
A földön az élet!
Várj hát... várj reám hát
Gyönyörű virágom!
Légy az enyém, légy majd
Az én kicsi párom.
Várj reám hát addig,
Mig elmegyek érted!
Vége lesz nem soká
Ugyis e küzdelemnek!

S elviszlek majd Téged
Messze... messze tájra,
Hová nem hallik sem
Zürzavar, sem lárma
A világ zajából!
S úgy élünk majd ottan
Meghuzódva szépen,
Mint két dalos madár
Puha, pelyhes fészken
Szép gyönyörűségem!

Óh! várj, várj reám hát,
Hiszen nem sokáig
Tart már, amig álom
Szép valóra válik!
S ha kiküzdtem a célt,
Mit elérni vágytam,
S ahonnan kiindult
— A sok küzdés után —
Oda tért meg lábam!
Ha újra ott leszek,
Ahonnan az élet
Kivert a világba:
Érted megyek, Érted,
Szívem szép virága!
S édes boldogsággal
Bezárva két erős
Ölelő karomba...
Haza viszlek... haza
Gyermek-álmaimnak
Legszebb tanyájára,
Csöndes kis falunkba!

Két leány.

Irta: **Kiss Endre.**

I.

A szivekben első szerelemnek hótiszta, harmatos virága pompázik, az ajkakon első szerelemnek üdvözítő csókja ég, melynek édességét nem veheti el a válás órája sem.

A férfi, kinek tekintete áhitattal mélyed a szép leány szemeibe, midőn megcsókolja imádoztja rózsáját, úgy érzi, lelkeik forrtak össze, nem lát a világból egyebet, csak azt az aranyhaju leányt, aki neki egész világa s akitől olyan nehéz elválnia.

— Minden perc egy napnak tűnik fel előttem s minden nap egy évnek, amíg nem láthatlak egyetlen szerelmem, nyiló rózsaszálam! — suttogja lázasan, a szerelem extázisában az ifju. — Minden napon százszor gondolok rád, bárcsak lenne vége már ennek az évnek, bárcsak lenne itt már hazatértem napja, bárcsak láthatnálak, bár ölelhetnélek, bárcsak lehetnél már az enyém egészen, az én feleségem! — Nekem nem énekel soha más vidéken a szerelem csalogánya; érzem, hogy a szívem ide van örökre rózsalánccal kötve. Örök a szerelmem!

A szép halvány leányka forró csókkal zárja le kedvese ajkát s szemében az igaz szerelem mérhetetlen boldogsága tükröződik vissza, midőn így szól:

— Hiszek neked, egyetlenem, mindenem, világom!

II.

... És itt is ismétlődött az a »régi történet, amelyik mindig uj marad«.

Midőn megérkezett Barabás Imre Münchenbe, rendkívül unalmasnak, rendkívül kiállhatatlannak látszott előtte a város, gondolatai folyton otthon jártak a magyar hazában s egy halvány, aranyfürtű leányka szépsége volt egész foglalatjuk: amelyik gondolatja a városra vonatkozott, annak nagyon bizarr színezete volt; elátkozta a világ összes festőiskoláját és tanulmányutját s azon tűnődött, miért nem röpitik tulajdonképen ezt az egész nagy várost a levegőbe.

Ez a kedélyhangulata vagy egy hónapig tartott; addig, míg a művésziskola valamelyik estélyén megismerkedett Wolfnernek, egy előkelő tisztviselőnek leányával, a híres bálkirálynővel, kit az egész város méltán nevezett a »csodás« Lizának.

Lizát egyáltalában nem sorozhatjuk a szentimentális német szépségek típusához. Délceg cédrustermetének tökéletessége előtt a legkényesebb izlésnek is hódolattal kell meghajolnia, arcának klasszikus szépsége a Rafael Madonnáira emlékeztet tüzes szemei pillanat alatt száz szerelmi lángot tudnak gyújtani, éjhajánál nem lehet poétikusabb éjszaka s eperajkának egyetlen mosolyáért sok halandó odaadná égi üdvösségét.

Barabás Imrének nem ejtette ugyan szívét uj érzés rabságba, midőn találkozott a bálkirálynővel, a szépek szépével, a mellette álló csodaszép alak nem homályosította ugyan azonnal el a távollevő aranyhaju ideált; de eszébe ötlött azon gondolat, melynek jogosultságát nem ismerte el eddig:

— Ami azt illeti, itt is vannak szép lányok!

Azok közül a gonosz démonok közül, kik fáradhatatlanul kuszálják össze a szerelem csillogó fonait, ott settenkedett valamelyik a bálteremben s a bálkirálynő szívét heves, mély szerelemre lobbantotta a daliás magyar ifju iránt; — s így történt, hogy a szép, ünnepelt leány már ismeretségük első estéjén így szólt a férfinak:

— Tudja-e, hogy én magát nem most látom először; tudja-e, hogy magában csak egyik álmoképemet látom viszont? Maga az én meglevenült legszebb álmom.

A szép leány szemeiben ott ragyogott a mennybolt valamennyi fényes csillaga, midőn álmódzva, szerelmesen tekintett Barabás Imrere; tekintetének igéző tüze talán a leghidegebb férfi szívében is meg tudta volna olvasztani a jégburkot s bizony szerelmi vallomást csalt volna az Imre ajkaira is, ha nem gondolt volna az aranyhaju leányra s annak adott szavára, fogadására.

— Miért mondta ezt? Nekem ez nagyon fáj! — válaszolt zavartan az ifju a szép leány vallomására; s Liza csodálkozva, szinte rémülten tekintett reá; hiszen e választ nem tekinthette másnak, mint szerelme megvetésének, szíve visszautasításának; s a gögös, ünnepelt leány, ki e pillanatban az uj, hatalmas ~~szíve~~ befolyása alatt elfeledte gögjét s ünnepeltségét: csak szerelmes volt, félre fordult s egy könyvet törölt ki szeméből.

Pedig a Barabás Imre szíve bizony megmozdult, midőn a vallomás forró szavai leperegtek a csodaszép leány ajkairól s később valami titkos, delejes áram mindig közelebb-közelebb kezdte vonni szívét Lizához. Saját maga előtt is szeretete volna titkolni uj érzelmét, jó ideig kerülte Lizát s azzal

akarta áztatni magát, hogy azon szerelmi szavak, miket a szőke leányhoz juttatnak az illatos levélkék, szivből fakadnak; de egy benső hang azt sugta, hogy csak szava köti másához, minden érzése s érzése Lizát kívánja. S ha leterjeszté az éjszaka sötét fátylát, gyakran suttogta lázban az álmódó:

— Bákirálynő, szivkirálynő, mindenem!

Végre-nem tudta tovább titkolni az érzelmeit, amely ur lett egész lényé fölött, sem maga előtt, sem az imádott lány előtt; midőn a Liza atyja lakásán négy szemközt maradt szive királynőjével, kitört belőle a soká visszafojtott érzés, térdre borult a szép leány előtt, csókokkal halmozta el kezzeit, ruhája szegélyét, miközben a szerelmi láng újra meg újra elmondatta vele e szavakat:

— Szeretlek, imádlak, nem élhetek nélküled!

Az ajkak tüzes szerelmi csókban forrtak össze s a férfi ajkairól elhangzott az eskü, hogy oltár elé vezeti imádottját, a föld legszebb csillagát... Így volt ez valamikor szép Magyarországon, aranyhaju leányka oldalánál is.

III.

Barabás Imre tulajdonképen tetőtől talpig becsületes volt, de ember s így labdája a sorsnak, mely képes volt odakényszeríteni, ahol általános fogalmak szerint vége van a becsületnek: — a szőszegéshez.

Sajátságos, hogy Imrét nem is bántotta lelkiismeretfurdalás amiatt, hogy megcsalta az aranyhaju leányt, kit egykor egész lelkével szeretett; úgy érezte, hogy a körülmények kényszerítő alakulása miatt feltétlenül be kellett következnie, hogy új érzelme győzedelmeskedjék a régi felett; ennek így kellett lennie, ez jól, helyesen van így; — még neheztelt az elhagyott kedvesre, aki még mindig felkereste őt szerelemtől izzó leveleivel, bár ő már kezdte e leveleket válasz nélkül hagyni. Mit is akar tőle ez a leány, akit ő nem szeret, akinek többé nincs joga az ő szívéhez; miért küldözgeti leveleiben a csókok ezreit, holott az ő ajka más csókjára, szíve más szerelmére vágyik?!

Egy nap az aranyfürtű leány anyja irt levelet a festőhöz:

— Ilonka bánkodik, Ilonka szenved. Szegény harmatos virágszálam aggódott magáért, hogy már hetek óta nem irt; azt hitte, nagy beteg, talán viszont sem láthatja. Az aggodalom aztán őt tette beteggé, ágyba is döntötte; megsoványodott arcán a láz tüzrózsája, ajkán a maga neve van. Irjon, az

Isten áldja meg; vagy ha lehet, jöjjön maga haza. Tudom, sok a dolga, de talán mégis eljöhet. Ha itt lesz, majd meggyógyul az én szemem fénye!

— Itt tenni kell! — gondolta Imre, amint a levelet elolvasta. — Tovább nem hallgathatok, az bizonyos. Hazug szerelemmel hitegetnem valakit, becsstelenség, kiméletlenül megirni, hogy szíveink között kettészakadt a lánc, neveletlenség volna... Legjobb lesz, ha magam megyek haza, elmondom a valót kiméletesen, szépen: — hiszem, hogy megbocsát, hiszem, megérti, hogy az eltűnt szerelmet hiába igyekszünk visszavarázsolni. Talán el is feled, még boldog is lehet, még megtalálhatja ő is az igazit, kit neki szánt az ég. De engem nem akarhat elszakítani szívem virágától. — És ha akar, se tud! — füzte tovább gondolatmenetét most már határozottan a férfi. — Hogyan is tudhatna egy fonnyadó, beteg leány, aki talán már csunya is, a föld legszebb angyalától elválasztani? — Nem, nem; én a Lizáé vagyok!

Két nap múlva bucsut vett szerelmesétől az ifju, hogy Magyarországra utazzék, hol... pár napi fontos dolga van.

— Visszatérésem után, — szólt sugárzó szemekkel Imre — ha te is úgy akarod, szép szerelmem, mindenem, egy hét múlva megtartjuk eljegyzésünket.

...És Liza is úgy akarta.....

...De Isten másként akarta!

IV.

Megtört fehér liliom lett a mosolygó aranyvirágból, fehér liliommá tette őt az elmulás.

Ott fekszik a leányka sötét ravatalán némán, mozdulatlanul, halotti ruhában: — Barabás Imre fejét kezére támasztva, merőn, kábult agygyal nézi a szép, szelid halottat s úgy látja, mintha szüzi homloka köré a mártíromság csodás dicsfényt övezett volna, úgy tűnik fel előtte, hogy nincs is lecsukva a halott szeme, hanem vádlón, szemrehányóan tekint reá a koporsóból s a gyász fekete posztóján ott látja e szavakat:

— Gyilkos! még boldogságról mersz álmodni?!

Oh, a halottól nem olyan könnyű visszakérni az esküt, mint az élőtlől lett volna!

A ravatal mellett zokog a bánatos anya s zokogásából néha kihallatszik pár szaggatott mondat.

— Magát nagyon szerette, imádta... aggódott magáért, az aggodalom tette beteggé... aztán a láz elvitte szegény szép angyalomat!... Hogy számlálta mindig a tűnő napokat... Három hónap múlva itthon lesz; akkor megesküszünk! — mondta nemrég szegény aranyos virágszálam. Maga is végtelenül szerette őt, ugy-e? Ugy-e, soha sem feledheti el emlékét, mint ahogy ő még a sirban is magáról álmodik!

Barabás Imre valódi, benső fájdalomtól rezgő hangon felelte:

— Esküszöm az égre s mindenre, ami nemes dolog a világon, hogy egész életemen át őrzöm holt menyasszonyom emlékét; soha más érzélem nem oltja ki szivemből azt a rajongó imádatot, mit ez égbeszállt myrtuszoszorus angyal iránt e percben érzek. Édes menyasszonyomnak, földi üdvösségemnek képe a sirig szivemben lesz; más annak helyét el nem foglalhatja!

Amit Barabás Imre most mondott, nem volt sem frázis, sem pillanatnyi meghatottságtól sugallt beszéd. Annak a visszatérő első szerelemnek hangja volt az, mely most, midőn látta a hazatérő férfi a leányt, kit végtelen szerelme ölt meg, a koporsónál százszoros erővel vette hatalmába szívé, amely feledtette vele a csodaszép müncheni leányt is: — s ez a halott iránt érzett kiirthatatlan szerelem egy boldogtalan életen át folyton égett keblében

A „Lajos“-arany.

— Coppé Ferentől —

Midőn látta Hem Lucián, hogy a bankár gerelyjével az utolsó száz francját is beseperte, felkelt a játékasztaltól, ahol csekély vagyonának utolsó romjait is elvesztete, amit pedig végső mérkőzésre szedett össze: azt hitte, hogy elesik, oly szédülést érzett.

Kábult fejjel, roskadozva, tántorogva ment odább s dobta le magát a játékbárlang széles bőrpamlagára, mely körülvette a játéktérmet. Nehány perc telt így el, tétova tekintgetett a titkos játékbárlangban, ahol elpazarolta ifjúsága legjobb éveit, újra látta a játékosok eltorzult arcát, roppant megvilágítva a három nagy lámpa-ernyőtől, hallotta a játékasztalon az arany könnyű dörzsölődését, elgondolkozott tönkrejutásán, megsemmisülésén, eszébe jutott valami, ami oly drága volt előtte, a pisztolyok: szekrénye fiókjában,

amelyek atyjának, Hem tábornoknak, akkor még egyszerű kapitánynak a zaatchai ütközetben oly jó szolgálatot tettek; azután kimerülve, mély álomba merült.

Mikor felébredt, az órára vetett pillantással látta, hogy alig aludt félórát s roppant szükségét érezte az éjjeli friss levegőnek. Az óramutatók háromnegyed tizenkettőt mutattak.

Ebben a pillanatban az öreg Drónski, klaszikus lengyel, a játékbárlang állandó vendége, sujtásokkal és olajbogyóalakú gombokkal cifrázott kopott esőköpenyében közeledett Luciánhoz s őszbecsavarodott apró szakállá közt néhány szót mormogott.

— Uram, kölcsönözzön nekem öt frankot. Már két napja, hogy nem mozdultam ki a klubból és két nap óta nem jött ki a tizenhetes szám. Ha tetszik, nevéssen ki csak, de levágatom a nyakam azonnal, ha éjfélkor e szám ki nem jön.

Hem Lucián vállat vont; annyi sem volt a zsebében, amennyivel leróhatta volna azt az adót, amit a hely törzsvendégei „a lengyel 100 souja“-nak neveznek. Átment az előszobába, vette kalapját és prémes köpenyét s a lázas emberek megszokott gyorsaságával leszaladt a lépcsőn.

Már 4 óra óta, — mióta Lucián a bankban volt — bőven hullott a hó és az utca, mely Páris középpontján elég szűk és nagy házakkal volt beépítve, egészen fehér lett. Az ég tiszta, fekete kékségű, rajta hideg csillagok ragyogtak.

A kifosztott játékos didergett prémes köpenye alatt és sietni kezdett, miközben kétségbeesett gondolatokat forgatott agyában; jobban gondolt, mint valaha a pisztolyokra, amely ott várja a szekrény fiókjában; de alig tett néhány lépést, hirtelen megállt egy szivetrázó látvány előtt.

Egy kőpadon, mely hajdani szokás szerint a szálloda monumentális kapuja elé volt helyezve, egy 6—7 év körüli kis lány ült a hóban: félig meztelenül, fekete rongyok között. Ott elaludt, dacára a rémitő hidegnek, a fáradtságtól és lankadtságtól és abban a rémitő helyzetben szegénynek kis arca és pici válla összeesve érintette a fal egyik szögletében a fagyos követ. A rongyos cipők egyike, amiket a gyermek viselt, leoldódott lecsüngő lábáról és szomorúan feküdt előtte.

Gépies mozdulattal kapott Hem Lucián órazsebéhez, de eszébe jutott, hogy egy pillanattal előbb még egy elfelejtett 20 sous pénzdarabot

sem talált benne, nem volt annyija sem, hogy borravalót adjon a klub pincérének. Mégis a számalomtól ösztönözve, közeledett a kis lányhoz és talán éppen el akarta vinni karjaiban, hogy számára az éjjelre menedéket nyújtson, amikor a rongyos cipőben lenn a havon valami csillogót pillantott meg.

Lehajolt. Egy „Lajos“-arany volt.

Valami könyörületes személy, bizonyára aszszony járhatott erre felé s látva az alvó kicsikét, az dobta oda diszkrét kézzel a pompás alamizsnát.

Egy Lajos-arany! a koldus számára hány napra szerzett volna ez pihenést, bőséget és Lucián azon a ponton volt, hogy felébreszti és megmondja neki ezt, amikor egy képzelt hang csendült fülébe, — a lengyel hangja, nyújtott, lapos kiejtéssel, — aki egész halkán eme szavakat mormogta:

— Már két napja, hogy nem mozdultam ki a klubból és két nap óta nem jött ki a tizenhetes szám.... Levágatom a nyakamat azonnal, ha éjfélkor e szám ki nem jön.

Akkor abban a 23 éves fiatal emberben, aki ritka erényű családból származott s aki fényes katonai nevet viselt és aki sohasem vétett az erény ellen, hirtelen egy szörnyű gondolat fogant meg; egy örült, egy iszonyu vágy fogta el. Pillanat alatt meggyőződött, hogy az utcán egészen magára van hagyva s óvatosan előrenyújtva remegő kezét, kilopta az aranyat a leesett rongyos cipőből. Aztán lélekszakadva futott el és odaérve a játékházhoz, felszaladt a lépcsőn néhány ugrással, egy ökölcsapással betaszította az átkozott teremnek kipárnázott ajtaját és mikor belépett, éppen abban a pillanatban, midőn a falióra éjfélkor elsőt ütött, letette az aranyat az asztalra és kiáltott:

— Telibe a 17-re!

A 17-es szám nyert.

Megfordított kézzel tolta oda Lucián a 36 darab aranyat a piros mezőre.

A piros mező nyert.

A 72 aranyat ugyanazon a színen hagyta. A piros újból kijött. Az eredeti tétet a nyereménnyel együtt ismét kétszer-háromszor kockára teszi, mindig ugyanazzal a szerencsével. Előtte már egy rakás arany és bankjegy s öröngve kezdte seperi a játékasztalt. A 12-es, az egész soros játék, az egyes szám minden kombi-

nációja sikerült. Hallatlan, természetfölötti szerencséje volt. Azt hihette volna az ember, hogy a kis elefántcsont golyócska, amint ugrál az asztal mezőin, talán megvan babonázva, bővölve a játékos tekintetétől és engedelmeskedik neki. Visszanyerte, körülbelül tíz játékban azt a néhány rongyos 1000 frankost, amelyet elvesztett az est kezdetén. Most — megtéve két vagy háromszáz aranyat egyszerre — támogatva fantasztikus szerencséjétől, egészen azon a ponton volt, hogy visszanyerje még azonfelül az örökölt tőkét, amit eltékozolt néhány év alatt s hogy helyreállíthatja újra vagyonát.

(Folyt. köv.)

Ifjusági hírek.

Munkácsy János és P. Nagy Zoltán hangversenye.

Nagy hűhóval, sippal-dobbal való hirdetések után jépett f. hó 8-án este a Bika disztermének dobogójára a tölünk messze idegenbe elszakadt Munkácsy János. Kár volt művészetének tisztaságát olyan közönséges reklámfogásokkal rontani, mert ha nem is hallottunk volna róla már vagy hat hete dicséret superlativusokban beszélni, akkor is épolyan őszinte elismeréssel adóztunk volna zenei képességének, mint ahogy azt most tesszük.

Kétségtelen, hogy művészlélek dobbanása lüktet hegedűjének minden hangjában. De ez a művészet olyan különös, olyan hideg, olyan — idegen művészet. Mintha abban a ragyogó világban, ahová művészi becsvágya ragadta tölünk, kilopták volna belőle a magyar művészléleknek azt az izzó, tüzes, elragadtató temperamentumát, amely ott viharzik drámai erővel a Hubay vonójában, elragadva a hallgató lelkét a tiszta művészet hetedik paradicsomába... Tökéletes technikájáért cserébe hagyta Prágában mindazt, ami a művelt magyar zenész szívét-lelkét magával ragadja. Idegen hang csendül fel az ő vonója nyomán; hideg, szenvtelen, elmosódó érzelmek irányítják nemes, tömör hangjának hullámain. Ha itt maradt volna nállunk! Ha nem futott volna idegen művészet csalóka lidércfenye után, ma talán nem volna világhírű művész — csak művész.

Wieuxtemps Ballade et Polonaise-ében épügy, min-Beethoven F. dur Ramenze-ában és a ráadásul adott Bach fugában úgy mutatkozott be, mint Seefüknek felesküdt bajnoka és hive. Tökéletes külső kidolgozás minden gondolat, minden zene-filozófia nélkül. Ahol az érzés ki-kicsillan, ott is inkább gyermekes érzélgéssé válik. Ernstnek a Rákóczi-intduló széles, imperialisztikus hullámain felépített Aírs hongroise-ában teljes pompájában nyilatkozott meg Munkácsy szédületes technikája. A nagy bravurral előadott darab után ráadásul adta Rubinstein-nak gyönyörű Romanze-át. A megkapó zenei költemény a Munkácsy tudásával párosulva, nem maradhatott hatás nélkül s a közönség ezuttal őszinte tapsal honorálta a fiatal művészt.

Nagy zenei élvezetet nyújtott P. Nagy Zoltánnak, ennek az igazi művésznak zongorakiséréte. A zenei tudás megnyilatkozásának eme nemében alig lehet szebbet, poeti-

kusabbat, művésziessébbet elképzelni. Solo darabjai nagy és mély hatást keltettek a szégyenletes kis számú és zajongó közönség jobbjaiban s ismét egy fokkal jobban megszerette városunk zeneértő közönsége ezt az értékes művészt.

Schenk István.

A főgimn. önképzőkör. E munkás egyesület jan. hó 22-én d. u. 5 órakor tartott a főiskola disztermében nagy-szabású Csokonai ünnepélyt, melyen a főgimn. Zenekör és Énekkar is közreműködött. Az ünnepély igen szépen sikerült, méltó volt a nagy költő emlékéhez. Az ifjuság kitett magáért. — Ugy Balla Bertalan 8. osztályu tanuló (szavalta Ecsedi Kovács Gyula Csokonai ódáját), mint Tatay Zoltán (zongora) és Hajdu Miklós (gordonka) zeneszámjairól csak dicsérettel szólhatunk. Ugy szintén elismeréssel adózhatunk Peleskey Sándor önképzőköri elnöknek sikerült emlékbeszédéért, ki Csokonai példájával buzdította társait a munkára. S beszédét, amit hogy megvárhatjuk a megnyitó és emlékbeszédértől, meg is tanulta. Sikerült számok voltak még Pánczél József 7. oszt. szavalata és a Zenekar s az Énekkar zene és ének számai. Sajnálatos dolog, hogy közönség nem volt oly számmal, mint ahogy azt Csokonai emléke megérdemelné, de ha figyelemmel kísértük az idei Csokonai ünnepélyeket, e sajnálatos jelenséggel mindig találkozunk.

Ifjuságunk multjához hiven, nem hagyja figyelem nélkül az idén sem a vidéki társadalmi életet, sőt február hó közepén nagyszabású ünnepélyt rendez, egyik legnépesebb kálvinista városunkban, Hódmezővásárhelyen. A tiszta jövődelem az Egyetem javára fordítatik. Hódmezővásárhelyen nagyban készülődnek az ifjuság fogadására. A kirándulás, tekintve a nemes célt, hisszük, hogy sikerülni fog s a debreceni ifjuság ezen alkalommal is tiszteletet és szeretetet viv ki magának. Adjá Isten.

A Csokonai ünnepély a választások miatt elmaradt, s Debrecen városa Csokonai halálának száz éves évfordulóját saját szűk körében ünnepli meg. A nagy ünnepély május hóra halasztatott, amelyre a Csokonai-kör a Magyar Irodalmi Társulatot is meghívta. A társulat küldöttséggel vészíreszt a nagy ünnepségekben. Az ifjuságnak Debrecenben, dőző tagjai jan. 28-án az énektérben Oláh Gábor segéd-tanár urnak, az ifjuság kiváló költőjének erre az alkalomra írt „Csittvári gyűlés” című szindarabját adják elő s ezzel mintegy felelevenítik a régi diák életet, különösen a csittvári krónika szerkesztésének korát. A mű három részből áll, az első a csittvári gyűlés, a második rész az új tagok felavatása, a harmadik rész a Csokonai ünnepély. A szereplők:

Elnök	— — — — —	Kolozsváry Mihály esk.-fel.
Senior	— — — — —	Makay Kálmán 3. th.
Orator	— — — — —	H. Kiss Pál 2. j. h.
Advocatus	— — — — —	Halász András 4. th.
Íródeák	— — — — —	Barothy István 3. th.
Költő	— — — — —	Tóth Sándor 3. th.
Krónikás	— — — — —	Szilágyi Dezső 2. j. h.
Theologus	— — — — —	Miszthy Mihály 3. th.
Jövevények	{ — — — — —	Létay P. Menyhért 3. th.
	{ — — — — —	Dózsa Jenő 3. th.
Órálló	— — — — —	Kerekes Béla 1. th.

Az ünnepélyről a következő számban számolunk be.

Az ifjusági zászlóról. Mint értesülünk, a huszas bizottság most már végre valahára megkezdte a munkát s a zászló avatási ünnep május elején végbe meg. A bizottság jan. 22-én tartott ülést, először az eltávozottak helyébe bizottsági tagokul beválasztották G. Szabó Gábort, Soóky Jenőt a I. S. E. elnökét és Hódy Bélát főiskolánk volt kiváló jogászát, aki külföldi utjáról hazatérve, ismét debreceni jogász lesz. Majd megállapították az avatás idejét s megalakították az egyes bizottságokat. A bizottság és a zászlóanyák névsorát a következő számban adjuk.

A. M. I. Ö. T. február hó 4-én tartja első ülését. A mult félévben a pályadíjakat a következő tagoknak osztották ki. Szavalati díjat nyertek: Gyököcssy József 2. th. és Tóth Endre 4. j. h. 10—10 koronát: Göbel Károly 2. j. h. jutalomkönyvet. Az irodalmi működésért a jutalmat Kocsis János 2. th.-nak (10 kor.), Domokos József 1. j. h.-nak (5 kor.) és Miskolczy Sándor 1. j. h.-nak (jutalomkönyv) adta a társulat. A mult félévi utolsó gyűlésen határozta el a társulat H. Kiss Pál elnök indítványára, hogy az oratóriumi emléktáblát, melyért az ifjuság évek óta küzd és fárad, felállítja. Továbbá, mint a vezetőségtől értesülünk, a társulat anyagi ügyei is teljesen rendeztették, az összes adósságokat, amelyeket már 10 esztendeje nem törlesztettek, kifizették. A város pedig a Főiskolai Lapok 10 éves nyomdai tartozásának felét elengedte, fogadja érte hálás köszönetünket.

A. J. S. E. tisztikara nem pihent a vakáció alatt sem, rendezte az egyesület anyagi ügyeit s most azon munkálkodik, hogy a régi kölcsönsegély tartozásokat is behajtsa. A munkálat eredményéről a jövő számban szólunk.

I. Ö. T. első gyűlését febr. 3-án tartja, az első szám: H. Kiss Pál elnök felolvasása, a második: Szónoklati verseny (pályázni lehet Kossuth, Kölcsey, Deák beszédeivel). A vezetőség azonkívül még 9 ülést tervez.

Február 9-én tartja első ülését az akadémiai hallgatók keresztyén gyülekezete is, e gyűlésen jön kérdésbe az orsz. ker. Diákszövetségnek Debrecenbe való meghívása is. A keresztyén gyülekezet megalakításán Kövér Árpád, Kiss Károly, Mikó Imre, H. Kiss Pál, Erdős József és Fülöp Lajos fáradoznak.

Új tisztviselők. Mivel többen eltávoztak, többen pedig állásukról lemondottak: több tisztviselő állás megürült, melyet az egyesületek a következőképen töltöttek be. **Irodalmi Társulat.** Szerkesztő: Lengyel Béla 2. j. h. Ellenőr: G. Szabó Gábor 3. th. Kiadóhiv. főnök: Matolcsi Sándor 2. j. h. **Jogh. Segítő Egy.** Pénztárnok: Igyártó Zoltán 2. j. h. **Jogh. Önképző Társaság.** Főjegyző: Göbel Károly 2. j. h. Titkár: Miksa Rezső 1. j. h. Ellenőr: Új Sándor 1. j. h. Választmányi tagok: Soóky Jenő 3. j. h., Tóth István 2. j. h.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk előfizetőit, kik félévre fizettek elő, felkérjük, hogy előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek.

Szerkesztő.